

Bollettino di guerra n. 1185 NOTEVOLE ATTIVITA AEREA SUL FRONTE ITALIANO

18 velivoli nemici abbattuti
Comando Supremo, Bollettino di guerra n. 1185:

L'aviazione nemica ha effettuato incursioni sulla città di Salerno causando sensibili danni. Impegnata in serrati combattimenti della caccia germanica perdeva 13 aerei.

Nel corso di un'azione di mitragliamento compiuta da quattro velivoli sul porto di Prevesa (Grecia) il fuoco della difesa delle unità della Marina distruggevano due degli apparecchi attaccanti.

Nella notte sul 22 le artiglierie antiaeree di Crotone facevano precipitare due bombardieri nel dintorno della città ed uno in mare presso Capo Colonna.

Generale AMBROSIO.

Vojno poročilo št. 1185 ZNATNO LETALSKO DELOVANJE NA ITALIJANSKEM BOJIŠČU

18 nasprotnikovih letal sestreljenih

Vrhovno poveljstvo, Vojno poročilo 1185: Nasprotnikovo letalstvo je izvedlo napade na mesto Salerno in povzročilo znatno škodo. Nemški lovci so ga zapletli v boje od blizu, pri čemer je izgubilo 13 letal.

Med strojnimi ostreljavami, ki so ga izvedla 4 letala pri pristanku Prevesa (Grčija), je obrambni ogenj mornariških enot uničil 2 izmed napadajočih letal.

V noči na 22. avgust je protiletalsko toplotno v Crotone zbil 2 bombnika v okolici mesta, enega pa v morje blizu rta Colonna.

General AMBROSIO.

Vzroki za nesoglasja med zavezniki Bodoča usoda držav med Baltiškim in Črnim morjem, drugo bojišče, slabi položaj Rusije

Carigrad, 24. avgusta. s. Včerajšnji turški listi močno poudarjajo nesoglasja med Angliji in Amerikanci ter med Sovjeti. Poudarjajo članke iz angleških tednikov, kakor n. pr. iz lista »The Statesman«, ki pravi, da je nesoglasje nastalo zaradi usode, katere naj bi bile deležne evropske države, če bi bile delce v med Črnim morjem, če bi tako imenovani Združeni narodi vojno dobili.

Ta vprašanja kar se da močno zanimajo Turčijo, ki je glede njih kazala vedno veliko občutljivost, zakaj mnase so sovjetske težnje po Dardaneleški morski ožini.

Veliko poudarka dajejo turški listi tudi članku ruskega tednika »Vojna in delavski razredi«, ki dolži Anglije in Amerikance, da se niso držali svojih obveznosti do Rusije. Ankarški radio je oddal obsežen izvešček iz tega članka, ki obžaluje, da se

ODPOKLIC DOSEDANJEGA SOVJETSKEGA POSLANIKA ter razlage o pomenu tega Stalinovega koraka

Lisbona, 24. avgusta. s. Newyorški listi izrekajo v svojih razlagah zaskrbljenost, ki jim jo povzroča odpoklic dosedanjega sovjetskega poslanika Litvinova v Združene države. Ameriški list »PM« piše: »Prepričani smo, da se odnosi med nami in med Rusijo slabšajo prav tisti trenutek, ko bi morali biti dosti tenejši in prirejši. Prišel je čas, da pregledamo položaj, preden je zadeva za zmeraj zavožena in je ne bi bilo več mogoče popraviti.«

Bern, 24. avgusta. s. Dopisniki švicarskih listov v Londonu in Washingtonu poudarjajo veliko presenečenje, ki ga je vzbudil odpoklic Litvinova, odnosno sklep ruske vlade, da Litvinova ne bo več poslala v Združene države, zakaj dosedanjí sovjetski poslanik je že več mesecev bil v Rusiji.

Katoliško vseučilišče v Milanu — tudi zadeto

Vatikansko mesto, 24. avg. s. »Osservatore Romano« piše: Večjo škodo je ob zadnjem letalskem napadu na Milano utrpelo tudi katoliško vseučilišče prev. Srca. Razen uradnih prostorov so bili hudo zadeti tudi rektorat, tajništvo, pravni seminar, slavnostna dvorana in drugi deli poslopja. Hkrati objavljajo, da so vseučiliški uradi zaprti. Zaradi tega naj se vsi dopisi naslavljajo osebno na rektorja eksc. p. Avgustina Gemellija OFM, Casa San. Francesco Marzio (Varese). Izpiti jesenskega roka bodo na apostolskem zavodu prev. Srca v Castelnuovo Fogliano (Piacenza) in se bodo začeli 1. oktobra za študente, pozneje pa za študente, kar bo pravočasno vsem javljeno.

Papežovo sožalje rektorju vseučilišča Srca Jezusovega

Milano, 24. avg. s. P. Gemelli, rektor katoliškega vseučilišča prev. Srca, je dobil od papeža globoko sožalje: »Z očetovskimi srcom se v globoki žalosti pridružujem bolni sprici tako obsežnega porušenja v znanstvenem zavodu, ki je plod žrtve in velikih upov vernih Italijanov, ter pošiljam Tebi in Tvojim postrvovalnim sodelavcem tolažilni blagoslov in prisilno za nagel razcvet tako zaščitne ustanove.« — Papež Pij XII.

Nemško vojno poročilo Nepretrgani boji ob Miusu, pri Izjumu in Harkovu Včeraj 409 sovjetskih oklepni voz uničenih. Hude izgube pri letalskih napadih na nemška mesta

Hitlerjev glavni stan, 23. avg. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

V trajnih hudih bojih so bili tudi včeraj na odseku ob Miusu vsi sovražnikovi poskusi za prodore odbiti.

Pri Izjumu je zopet oživel bojno delovanje. Sunki močnih sovjetskih pehotnih in oklepnih oddelkov so bili po nemških četah v protinapadu prestrašeni in razbiti. Samo na odseku enega armadnega zbora je bilo sestreljenih nad 130 oklepnikov.

Tudi na prostoru pri Harkovu so oddelki vojske in SS v hudih bojih s sovjetskimi pehotnimi in oklepnimi silami. Harkov, ki je v bojih na vzhodu večkrat menjal gospodarja in predstavlja samo še kup razvalin, je bil v okviru po načrtu izvedenega premika zopet izpraznjen.

Sprejem uradnikov pri Vis. komisarju

Nj. Eksc. Visoki komisar gen. Ricardo Moizo je sprejel po vrsti visoke italijanske funkcionarje v svojem delovnem kabinetu ter tudi slovenske.

Ko je na te zadnje neslovil prisrčen pozdrav, je rekel, da Italija pričakuje, da bodo storili svojo sveto dolžnost v korist te pokrajine, in naloga Visokega komisarja je pravilno upravljanje slovenskega ljudstva.

Potem ko je izjavil Eksc. Moizo, da se bo zanimal za del vsakega posameznega pristojnega funkcionarja in jim pomagal v njihovem delu, je naslovil prišle pozdrave na vse slovensko ljudstvo.

Slovenski funkcionar se je zahvalil Visokemu komisarju in mu izrazil spoštovanje celega naroda.

—II—

Usoda umetniških zakladov na zasedeni Siciliji

Rim, 24. avg. s. Pod naslovom »Umetniški zakladi« je list »Popolo di Roma« objavil na prvi strani članek tele vsebine: »Izvedli smo, da se pooblaščenec angleške tvrdke Duveen zdaj mudi na Siciliji. Tam je pregledal več krajev in je obiskal pinakoteko v Palermu in stolnico v Catan-

ni prišlo do odprta drugega bojišča v Evropi, in trdi, da se Angliji prav nič ne mudi končati vojno. Rusija pa, ki se že dva leta upira nemškemu pritisku, ni v takem položaju, ter ji je veliko do tega, da bi se vojna čimprej končala.

nji ter sestavi seznam tamkajšnjih umetniških del. Med drugim je vpisal v svoj seznam tudi cerkveni zaklad sv. Agate v Cataniji, v katerem je krona svetnice, izdelana iz samoga zlata in posuta z briljanti in drugimi dragocennimi kamni. Potem je nadaljeval s svojim delom, ki se po do sedaj dolhimi poročili zdi, da ima za cilj izvesti pobiranje umetniških del na Siciliji, pa ne le tistih, ki so v javnih zbirkah, temveč tudi pri zasebnikih.

Novica je porazna. Da ne gre le za navadne govornice, dokazuje navedba imena tvrdke Duveen, ki je zelo poznana med umetniškimi vsežniki ter tudi na mednarodnem tržišču s starinami. Ker bi prisilno pobiranje utegnilo imeti velik uspeh, je zato tem bolj verjetno, kajti državne posega zoper izvoz umetniških del ni mogoče izpolnjevati (za kar služijo kot dokaz ugovori urada za varstvo umetnosti v Palermu). Računati je treba tudi z možnostjo, da življenjska stiska primora zasebnike, da potem po sili razmer oddajo svoje zaklade. Tvrdka Duveen, to se pravi Anglija, bo dala za plačilo bankovce, ki so namenjeni za zasedene deleže, torej neveljavni denar, ki je pa neobhodno potreben, kajti vojaške oblasti so takoj zapovedale prisilno zamenjavanje denarja. In utegnne se zgoditi tako kakor v časih lorda Elwina, ki je atenski Partenon oropal vse zakladnice starinskih predmetov.

Zahtevamo, da vlada posveti temu vprašanju vso pozornost. Zahtevamo tudi poseg Svica, ki je varuh naših koristi v angleških državah. Vprašanje je prebde in priznanja, da nas boli srce. Mi Italijani imamo že dve teli zasedene Atene in druge grške kraje in smo povsod dali dokaze o spoštovanju do umetniških spomenikov, ki so tam. Mi ne mislimo s tem sklicevanjem izstaviti tekmovalja, ki bi disalo po izsiljevanju, pač pa zahtevamo in imamo pravico, da se nam priznava enaka mera.

3. Ako hoče kdo prevzeti mesto ravnatelja ali odgovornega urednika pri dnevnih in drugih periodičnih listih, mora poprej dobiti dovoljenje od ministrstva za ljudsko kulturo. Sedanjí ravnatelj in odgovorni uredniki ne bodo mogli opravljati svoje službe, ako v 15 dneh po uveljavitvi te odredbe ne bodo dobili potrebnega dovoljenja.

4. Minister za ljudsko kulturo ima razen v primerih, ki jih navaja zakon o javni varnosti, pravico odrediti zaplenbo lista, ki izhaja brez dovoljenja, katero navaja sedanjí ukrep. V skrajni potrebi bodo za izvedbo tega predpisa poskrbeli prefekti v sedežih pokrajina, drugod pa krajevne ustanove javne varnosti.

5. Dovoljenje se preklicuje, ako bi list deloval v nasprotju s koristmi naroda. Minister za ljudsko kulturo ima pravico in

1. Odstopanje časopisnih podjetij in drugih izdajateljskih družb komur koli je voljavno, ako lastnik dobi od ministrstva za ljudsko kulturo potrebno dovoljenje. Ako tega dovoljenja ni, potem je odstop neveljaven. Vrh tega se razveljavljajo odstopi, ki so se dogodili po 24. juliju 1943 pa do dne, ko stopa v veljavo ta uredba.

2. Minister za ljudsko kulturo ima pravico zahtevati, da se mu predlože računsko knjige časopisnih poročevalskih agencij, ki uživajo podpore in ugodnosti iz državne blagajne. Razen tega lahko pošlje izredne komisarje imenovanim agencijam takrat, kadar se mu to zaradi nadzorstva zdi potrebno.

3. Ako hoče kdo prevzeti mesto ravnatelja ali odgovornega urednika pri dnevnih in drugih periodičnih listih, mora poprej dobiti dovoljenje od ministrstva za ljudsko kulturo. Sedanjí ravnatelj in odgovorni uredniki ne bodo mogli opravljati svoje službe, ako v 15 dneh po uveljavitvi te odredbe ne bodo dobili potrebnega dovoljenja.

4. Minister za ljudsko kulturo ima razen v primerih, ki jih navaja zakon o javni varnosti, pravico odrediti zaplenbo lista, ki izhaja brez dovoljenja, katero navaja sedanjí ukrep. V skrajni potrebi bodo za izvedbo tega predpisa poskrbeli prefekti v sedežih pokrajina, drugod pa krajevne ustanove javne varnosti.

5. Dovoljenje se preklicuje, ako bi list deloval v nasprotju s koristmi naroda. Minister za ljudsko kulturo ima pravico in

1. Odstopanje časopisnih podjetij in drugih izdajateljskih družb komur koli je voljavno, ako lastnik dobi od ministrstva za ljudsko kulturo potrebno dovoljenje. Ako tega dovoljenja ni, potem je odstop neveljaven. Vrh tega se razveljavljajo odstopi, ki so se dogodili po 24. juliju 1943 pa do dne, ko stopa v veljavo ta uredba.

2. Minister za ljudsko kulturo ima pravico zahtevati, da se mu predlože računsko knjige časopisnih poročevalskih agencij, ki uživajo podpore in ugodnosti iz državne blagajne. Razen tega lahko pošlje izredne komisarje imenovanim agencijam takrat, kadar se mu to zaradi nadzorstva zdi potrebno.

3. Ako hoče kdo prevzeti mesto ravnatelja ali odgovornega urednika pri dnevnih in drugih periodičnih listih, mora poprej dobiti dovoljenje od ministrstva za ljudsko kulturo. Sedanjí ravnatelj in odgovorni uredniki ne bodo mogli opravljati svoje službe, ako v 15 dneh po uveljavitvi te odredbe ne bodo dobili potrebnega dovoljenja.

4. Minister za ljudsko kulturo ima razen v primerih, ki jih navaja zakon o javni varnosti, pravico odrediti zaplenbo lista, ki izhaja brez dovoljenja, katero navaja sedanjí ukrep. V skrajni potrebi bodo za izvedbo tega predpisa poskrbeli prefekti v sedežih pokrajina, drugod pa krajevne ustanove javne varnosti.

5. Dovoljenje se preklicuje, ako bi list deloval v nasprotju s koristmi naroda. Minister za ljudsko kulturo ima pravico in

1. Odstopanje časopisnih podjetij in drugih izdajateljskih družb komur koli je voljavno, ako lastnik dobi od ministrstva za ljudsko kulturo potrebno dovoljenje. Ako tega dovoljenja ni, potem je odstop neveljaven. Vrh tega se razveljavljajo odstopi, ki so se dogodili po 24. juliju 1943 pa do dne, ko stopa v veljavo ta uredba.

2. Minister za ljudsko kulturo ima pravico zahtevati, da se mu predlože računsko knjige časopisnih poročevalskih agencij, ki uživajo podpore in ugodnosti iz državne blagajne. Razen tega lahko pošlje izredne komisarje imenovanim agencijam takrat, kadar se mu to zaradi nadzorstva zdi potrebno.

3. Ako hoče kdo prevzeti mesto ravnatelja ali odgovornega urednika pri dnevnih in drugih periodičnih listih, mora poprej dobiti dovoljenje od ministrstva za ljudsko kulturo. Sedanjí ravnatelj in odgovorni uredniki ne bodo mogli opravljati svoje službe, ako v 15 dneh po uveljavitvi te odredbe ne bodo dobili potrebnega dovoljenja.

4. Minister za ljudsko kulturo ima razen v primerih, ki jih navaja zakon o javni varnosti, pravico odrediti zaplenbo lista, ki izhaja brez dovoljenja, katero navaja sedanjí ukrep. V skrajni potrebi bodo za izvedbo tega predpisa poskrbeli prefekti v sedežih pokrajina, drugod pa krajevne ustanove javne varnosti.

5. Dovoljenje se preklicuje, ako bi list deloval v nasprotju s koristmi naroda. Minister za ljudsko kulturo ima pravico in

1. Odstopanje časopisnih podjetij in drugih izdajateljskih družb komur koli je voljavno, ako lastnik dobi od ministrstva za ljudsko kulturo potrebno dovoljenje. Ako tega dovoljenja ni, potem je odstop neveljaven. Vrh tega se razveljavljajo odstopi, ki so se dogodili po 24. juliju 1943 pa do dne, ko stopa v veljavo ta uredba.

2. Minister za ljudsko kulturo ima pravico zahtevati, da se mu predlože računsko knjige časopisnih poročevalskih agencij, ki uživajo podpore in ugodnosti iz državne blagajne. Razen tega lahko pošlje izredne komisarje imenovanim agencijam takrat, kadar se mu to zaradi nadzorstva zdi potrebno.

Severozahodno od Harkova se je nadaljevalo čiščenje ozemlja, kjer je neka sovražnikova bojna skupina obkoljena od nemških grenadirjev. Število ujetnikov in plena narašča.

Povsod, kjer so Sovjeti na drugih odsekih bojišča napadli, so bili kljub uporabi svežih čet s hudimi izgubami odbiti.

Včeraj so izgubili boljševiki na vzhodnem bojišču 409 oklepnih vozil in 73 letal.

Nad Salernskim zalivom so nemški lovci sestrelili 13 nasprotnih letal. Pri bojih nad zasedenim zahodnim ozemljem in nad Atlantikom je bilo sestreljenih 11 nadaljnjih, po večini večmotornih letal.

Oddelki britanskih bombnikov so preteklo noč brez načrta napadli zahodno nemško ozemlje. V več krajih so rušilne in zažigalne bombe zalede javna poslopja, med njimi cerkve, bolnišnice in šole. Prebivalstvo je imelo majhne izgube. Po dosedanjih podatkih je bilo sestreljenih 5 nasprotnikovih bombnikov.

Brza nemška bojna letala so v noči na 23. avgust napadla z bombami težke mere ozemlje Londona in posamične cilje ob jugozahodni obali otoka.

Pri dnevnih napadih ameriških bombnikov na nemška mesta dne 17. avgusta je bilo po šele sedaj zaključenih podatkih sestreljenih, ne kakor je bilo prvotno sporočeno, 56 letal, temveč skupno 101 štirimotornik.

Berlin, 24. avgusta. s. Glede izpraznitve Harkova, vojni sodrudek DNE-ja poudarja, da je mesto od začetka vojne na vzhodu že večkrat menjalo gospodarja: Nemške čete so ga z naskokom zavzele 25. avgusta 1941, nakar se je upiralo vsem sovjetskim napadom od ere de maja pa do srede julija 1942. V zimskih bojih leta 1942-43 se je v splošnem umikalnem manevru pokazalo za potrebno, da se izprazni tudi Harkov in tako je bilo mesto 14. februarja izpraznjeno. A že 15. maja letos so ga nemške čete s silovitim protinapadom spet osvojile. Izpraznitev Harkova ima za cilj skrajšati bojišče in omogočiti brantilec zavzete postojanke, ki so s strateškega gledišča boljše.

Berlin, 24. avgusta. s. Mednarodna poročevalska agencija je včeraj zvečer podala občinski pregled položaja na vzhodnem bojišču in poudarila, da so imele velikanke sovjetske sile predvčerajšnjim ogromne izgube v ljudeh in v orožju. V zadnjih 24 urah so Sovjeti izgubili zaradi nastopov nemške vojske 409 oklepnih vozil, drugih 62 pa je uničilo ali onesposobilo letalstvo. Dan se je torej zaključil z uničenjem 471 sovjetskih oklepnih sredstev.

Ista agencija javlja, da so na bojišču pri Harkovu Sovjeti pustili v nemških rokah veliko ujetnikov, istočasno pa se vedno bolj zateguje železni obroč, ki so ga nemške sile sklenile okrog večje nasprotnikove skupine na istem bojišču. Ni neutemeljeno pričakovanje, da bo odpor obkoljenih sovjetskih čet, ki so pod točo silnih udarcev vsega nemškega orožja, v bližnjih 48 urah končno odnehal, toliko bolj, ker so včeraj ob velikih izgubah gladko spodleteli vsi sovražni-kovi poskusi, da bi si odprli luknjo.

Z izpraznitvijo Harkova, piše agencija dalje, se je vsaj začasno zaključil težaven in drzen nastop, ki so ga nemški oddelki že nekaj dni pripravljali s tem, da so uničevali vse vojaško važne naprave. Nemški premik je bil izveden v popolnem redu. Tako je večji del nemških čet zasedel nove postojanke na zahodni in jugozahodni strani mesta, tehnični oddelki so pognali v zrak zadnje mine, nakar so se tudi zadnje straže v

redu umaknile na nove obrambne črte, ne da bi bili Sovjeti zapazili ta nemški premik.

Ob Miusu so se srditi boji nadaljevali z isto silovitostjo kakor prejšnje dni. Istočasno so se nemške divizije na odseku srednjega Donca po dveh dneh priletnega zatijša zapletle v težke boje z 13 divizijami izbranih sovjetskih strelcev, ki so nedavno prispele na bojišče skupaj z novimi oklepnimi brigadami. Boj se je zavlekel ves dan. Čeprav so Sovjeti svoje množice vojakov in orožja vrgli na sorazmerno tesen prostor, so branilske čete zadržale napadalca z bajonet. Ob sončnem zahodu je pred nemskimi črtami obležalo razrušenih 130 sovjetskih oklepnih vozil.

Medtem ko je na zahodnem odseku pri Orlu in pri Vjazmi ter Jarževu vladalo zatijše, so pri Staraji Rusi po prejšnjem ognju toplotstva in možnarjev ter delovanja priprav za zameglitev Sovjeti sprožili pričakovani napad na nemško črto. Le na dveh točkah se je nasprotniku, ki so ga podpirale velike oklepne sile in več sto bojnih letal, posrečilo vdreti v nemško razvrstitev. V protinapadu so nemški pešci osamili sovražnikove oddelke in jim s spretnim nastopom odrezali pot nazaj. Uničevanje teh obkoljenih sovjetskih oddelkov se je že začelo in ne bo trajalo dolgo. Tudi južno od Ladoškega jezera so se Sovjeti silovito zagnali proti nemskim postojankam, ne da bi se jim posrečilo le en sam uspeh. Sem pa tja so bili nasprotnikovi napadi odbiti v bojih na nož.

—II—

SOŽALJA KATOLIŠKIH ŠKOFOV Z VSEGA SVETA PO LETALSKIH NAPADIH NA RIM

Vatikansko mesto, 24. avg. s. »Osservatore Romano« objavlja nova potrdila, v katerih znane osebe sv. očetu izrekajo gajeno in vdano sočustvovanje zaradi letalskega napada na Rim. Taka pisma so sv. očetu poslali francoski škofje ter nadškof Lyonski, kardinal Gerlier. Zdal se je soglasno pridružil še irski škofje, irski ministrski predsednik De Valera, opozicijska stranka pod vodstvom Cosgrava, mnogo znamenitih političnih oseb, znanstvenikov in razumnikov, ves tisk in radio: pomembno pričevanje vere in pobožnosti po starih izročilih tega katoliškega ljudstva.

Apostolskemu delegatu v Sofiji, mons. Mazzoliu, so prav tako izrekli občuteno sožalje. Kralj Boris je apostolskemu delegatu izrazil svoje sočustvovanje zaradi bombardiranja rimskega mesta ter svoje obdobjanje za višeno osebo sv. očetu, »ki stoji plemenit in poln upov nad tako tragično razklanim svetom.« Vsi škofje so se pridružili katoličanom vseh narodov in bolgarski tisk se je v sočutju zaval za »najvišjo in danes edino moralno avtoriteto na svetu«.

Zahteva po brezpogojni vdaji Italije — neumnost

Stockholm, 24. avgusta. s. Znani angleški vojaški pisec Liddell Hart priobčuje v listu »Daily Mail« članek, v katerem pravi, da je vedenje zaveznikov do Italije bilo precej malo ljubeznivo in da je odločna zahteva po brezpogojni vdaji bila največja vojaška in politična nalivnost.

Ozadija angleško-ameriškega nezaupanja do Sovjetov

Madrid, 24. avgusta. s. List »ABC« poudarja, da se bo danes končalo zavezniško posvetovanje v Quebecu, ne da bi se bil tam oglašil kateri sovjetski zastopnik ali opazovalec. Med Anglo-amerikanci in med boljševiki je vse delovanje zgolj vojaško, brez kakršne koli drugačne skupnosti. Sovjetsko vedenje v avgustu 1. 1939 — piše španski list — je Angležem in Amerikancem vzelo zaupanje v Ruse. To zaupanje se ni docela povrnilo navzile vojaškemu sodelovanju. Redko kdaj dobimo v zgodovini zaveznike, ki bi bili politično manj preniknili drug v drugega, kakor pa sta angleško-ameriška demokracija in sovjetska diktatura.

Gibraltar — popravilnica zavezniških ladij

Lisbona, 24. avgusta. s. Agencija »United Press« poroča, da so zdaj v Gibraltarju na popravilu letalonosilka »Indomitable«, en rušilec, več manjših vojnihi ladij ter številni parniki.

Prihod ameriškega mornariškega ministra na posvete v Quebec

Buenos Aires, 24. avgusta. s. Po prihodu ameriškega ministra polkovnika Knoch-a v Quebec pomagajo predsedniku Združenih držav pri posvetovanjih trije člani ameriške vlade, in sicer zunanji minister, vojni minister in mornariški minister.

NOVA DOLOČILA ZA ITALIJANSKI TISK

Rim, 24. avg. s. Uradni list je objavil tale zakonski ukrep z dne 9. avgusta 1943, ki daje navodila za ureditev tiska za čas vojne:

1. Odstopanje časopisnih podjetij in drugih izdajateljskih družb komur koli je voljavno, ako lastnik dobi od ministrstva za ljudsko kulturo potrebno dovoljenje. Ako tega dovoljenja ni, potem je odstop neveljaven. Vrh tega se razveljavljajo odstopi, ki so se dogodili po 24. juliju 1943 pa do dne, ko stopa v veljavo ta uredba.

2. Minister za ljudsko kulturo ima pravico zahtevati, da se mu predlože računsko knjige časopisnih poročevalskih agencij, ki uživajo podpore in ugodnosti iz državne blagajne. Razen tega lahko pošlje izredne komisarje imenovanim agencijam takrat, kadar se mu to zaradi nadzorstva zdi potrebno.

3. Ako hoče kdo prevzeti mesto ravnatelja ali odgovornega urednika pri dnevnih in drugih periodičnih listih, mora poprej dobiti dovoljenje od ministrstva za ljudsko kulturo. Sedanjí ravnatelj in odgovorni uredniki ne bodo mogli opravljati svoje službe, ako v 15 dneh po uveljavitvi te odredbe ne bodo dobili potrebnega dovoljenja.

4. Minister za ljudsko kulturo ima razen v primerih, ki jih navaja zakon o javni varnosti, pravico odrediti zaplenbo lista, ki izhaja brez dovoljenja, katero navaja sedanjí ukrep. V skrajni potrebi bodo za izvedbo tega predpisa poskrbeli prefekti v sedežih pokrajina, drugod pa krajevne ustanove javne varnosti.

5. Dovoljenje se preklicuje, ako bi list deloval v nasprotju s koristmi naroda. Minister za ljudsko kulturo ima pravico in

1. Odstopanje časopisnih podjetij in drugih izdajateljskih družb komur koli je voljavno, ako lastnik dobi od ministrstva za ljudsko kulturo potrebno dovoljenje. Ako tega dovoljenja ni, potem je odstop neveljaven. Vrh tega se razveljavljajo odstopi, ki so se dogodili po 24. juliju 1943 pa do dne, ko stopa v veljavo ta uredba.

2. Minister za ljudsko kulturo ima pravico zahtevati, da se mu predlože računsko knjige časopisnih poročevalskih agencij, ki uživajo podpore in ugodnosti iz državne blagajne. Razen tega lahko pošlje izredne komisarje imenovanim agencijam takrat, kadar se mu to zaradi nadzorstva zdi potrebno.

redu umaknile na nove obrambne črte, ne da bi bili Sovjeti zapazili ta nemški premik.

Ob Miusu so se srditi boji nadaljevali z isto silovitostjo kakor prejšnje dni. Istočasno so se nemške divizije na odseku srednjega Donca po dveh dneh priletnega zatijša zapletle v težke boje z 13 divizijami izbranih sovjetskih strelcev, ki so nedavno prispele na bojišče skupaj z novimi oklepnimi brigadami. Boj se je zavlekel ves dan. Čeprav so Sovjeti svoje množice vojakov in orožja vrgli na sorazmerno tesen prostor, so branilske čete zadržale napadalca z bajonet. Ob sončnem zahodu je pred nemskimi črtami obležalo razrušenih 130 sovjetskih oklepnih vozil.

Medtem ko je na zahodnem odseku pri Orlu in pri Vjazmi ter Jarževu vladalo zatijše, so pri Staraji Rusi po prejšnjem ognju toplotstva in možnarjev ter delovanja priprav za zameglitev Sovjeti sprožili pričakovani napad na nemško črto. Le na dveh točkah se je nasprotniku, ki so ga podpirale velike oklepne sile in več sto bojnih letal, posrečilo vdreti v nemško razvrstitev. V protinapadu so nemški pešci osamili sovražnikove oddelke in jim s spretnim nastopom odrezali pot nazaj. Uničevanje teh obkoljenih sovjetskih oddelkov se je že začelo in ne bo trajalo dolgo. Tudi južno od Ladoškega jezera so se Sovjeti silovito zagnali proti nemskim postojankam, ne da bi se jim posrečilo le en sam uspeh. Sem pa tja so bili nasprotnikovi napadi odbiti v bojih na nož.

—II—

SOŽALJA KATOLIŠKIH ŠKOFOV Z VSEGA SVETA PO LETALSKIH NAPADIH NA RIM

Vatikansko mesto, 24. avg. s. »Osservatore Romano« objavlja nova potrdila, v katerih znane osebe sv. očetu izrekajo gajeno in vdano sočustvovanje zaradi letalskega napada na Rim. Taka pisma so sv. očetu poslali francoski škofje ter nadškof Lyonski, kardinal Gerlier. Zdal se je soglasno pridružil še irski škofje, irski ministrski predsednik De Valera, opozicijska stranka pod vodstvom Cosgrava, mnogo znamenitih političnih oseb, znanstvenikov in razumnikov, ves tisk in radio: pomembno pričevanje vere in pobožnosti po starih izročilih tega katoliškega ljudstva.

Apostolskemu delegatu v Sofiji, mons. Mazzoliu, so prav tako izrekli občuteno sožalje. Kralj Boris je apostolskemu delegatu izrazil svoje sočustvovanje zaradi bombardiranja rimskega mesta ter svoje obdobjanje za višeno osebo sv. očetu, »ki stoji plemenit in poln upov nad tako tragično razklanim svetom.« Vsi škofje so se pridružili katoličanom vseh narodov in bolgarski tisk se je v sočutju zaval za »najvišjo in danes edino moralno avtoriteto na svetu«.

Zahteva po brezpogojni vdaji Italije — neumnost

Stockholm, 24. avgusta. s. Znani angleški vojaški pisec Liddell Hart priobčuje v listu »Daily Mail« članek, v katerem pravi, da je vedenje zaveznikov do Italije bilo precej malo

A lepše od Urške bilo ni nobene..

Nerodno je, ko fantje »resno« sodijo o ženski lepoti
Slike s kopanja v Gradaščici

Ljubljana, 24. avgusta.

V nedeljo sem doživel kar dva senzacionalna dogodka... Saj mi ne bo nihče zameril, če pravim tako...

Ob Gradaščici tam ob meji je bilo v nedeljo dopoldne in popoldne vse bolj živo, kot navadno dni. Sonce z jasnega neba je pripokalo ves dan in na temnosinjem nebu ni bilo niti enega oblaka, ko sem se pridružil množici kopalec in se z njimi vred kahal in evrl v pravi tropijski vročini. Gradaščino obzreje je bilo kakor tlakovano — s teseli kopalec. Celo pozorni reporter, kateremu je povsod premalo živahno, si je začel pri tej soproci miru in mrzel tuš. Sonce pa je žgalo in bakreno ogorela telesa kopalec so se svetila, da se je njihova spolska barva harmonično ujela s kopali, ki so v tej soproci našli prostora le še v plitki strugi in kazali svoje zmocene ude iz vode.

Z leveco sem si zakril oči in obraz, da bi oči ne trpele zaradi sonca, ko me je zbudil bližnji hrusč. Na moji uri je bilo 2 in četrt. »Senzacija, senzacija...«, so vpili tam na desni. Beseda me je kar zbudila v suha rebra in moral sem jo ugotoviti. Da bi jih kobilal! Senzacija — skupina hudomušnežev je ugotovila — nov rekord. »Nov rekord, nov rekord!« — Višek letošnje vročine... 34,5 stop. C.

Senzacija! Morda za vremenoslovce in preroke, ki bodo po teh rekordih modrovali po starih rekih o Roku in sv. Jerneju!

Vse pa je bilo le za uvod resnične senzacije, ki je sledila ugotovitvi viška letošnje vročine...

Po obrežju se je kmalu za tem vse šlo bolj razgibalo in vsi so se ozirali na levo stran, od koder je prihajala nova senzacija... Pa sem vendar sklenil že v soboto, da ne bom prav nič služben v nedeljo, da ne bom ničesar pisal. Tako sem rekel sam sebi, ko sem menil, da bo spet kak nov rekord...

V kopališčnem mravišču in nastajajočem vrvežu pa je nastal prav živčav, smeh, klicanje, vpljue...

»Komisija, komisija,« tako je završalo med kopalec. Da bi jih kobilal! Komisija! Ali jih ni dovolj že družditi, je nevoljno dejala postarna gospa v bližnji družbi.

Zares, prišla je — »komisija,« 6 mož z visokimi cilindri, med njimi celo dva zamorca. Stara dama jima je ob pogledu nanju dejala: »Norca!« Pa je vendar vstala in racala na kraj, kjer se je začela senzacija... Jaz pa za njimi! Sment, taka senzacija!

Četrti smo se bližali in »senzacionalni« funkcionarji so tekali po obrežju in lovili lepa dekleta. Hm, ko jih je pa bilo toliko,

da si res težko izbirali! Saj je vse mrgolelo!

Komisija pa je komisija! Bržkone je že teden dni prej motrila lepote... Zato je kmalu zbrala 12 najlepših.

Vse se je zgornilo okoli njih. Stale so v krogu — vse vesele, razigrane ter čakale sode... o njihovi lepoti.

Sele sedaj smo zvedeli, zakaj gre! Za najlepšo, za mis — ali kakor že pravijo. Komisija je bila prav natančna. Izbranke so se morale vrteti v krogu 360 stopinj, vse jih je motrilo — ne samo komisija, hm, se bolj številne ujalene, pa tudi gospodje, četudi ne ljubosumne dame...

Komisija je strokovno motrila — vse — od nog do glave. Dekleta so se očividno trudila za prva mesta. Črnolaska, zagorela abiturientka, je hotela samozavestno ustreči strogim sodnikom le z enim krogom, potem pa je hotela uiti. Pa so jo pripeljali nazaj ob taktu slavnostne koračnice, ki jo je razbijala vso slovesnost posebnega družba. Dve uri smo jih obhodovali in dve uri so lepote vztrajale — vse zaradi priznanja, da si celo na njihovih obrazih moral opaziti, kako hudo je, če dekleta tekmujejo...

Sodni zbor pa je imel kljub zelo finemu nastopu — težave. Užaljenke so živigale, drugi so ploskali, tretji ugotavljali osebnosti nastopajočih lepote.

Ob 6 je bila sodba izrečena. Mis je postala črnolaska gđ. Lubšina Majda iz Viča, druga je bila plavalaska, tretja spet črna.

Vsa slava je bila razumljivo določena prvi... Predsednik komisije ji je čestital, šopek nageljev pa je bilo darilo priznanja. Hrusč na kopališču se dolgo ni polegel. Dame so razmotrile novo senzacijo in ženska nevoščljivost je ugotavljala vse močote in nemogoče. Končno je damski zbor sklenil, da to ni ljubljanska mis, ampak le viška, ker so nastopale le Vičanke. Jaz pa sem moral ugotoviti, da je bila tretja med njimi celo s Poljanske ceste.

Mrak je že legal na mesto, ko smo se veseli vračali domov. Zenske se niso utihnile o lepoti. Sele ko sem prišel debato o lanskem tekmovalstvu za najbolj fotogeničen damski obraz, so se nekoliko umirile. Moral sem jim dati priznanje. In zares je bila med njimi ena štiridesetih, ki so žrtvovala prav zaradi tega tekmovalstva toliko skrbi... Le prvonagrajenke se nismo mogli spomniti. Baje je bila neka gđ. Blejčeva, samo to smo ugotovili.

Človek res pozablja in bo pozabil tudi na nedeljski senzaciji, in to nam je poročstvo, da se bodo potolažile tudi nedeljske užaljenke!

Do 50 milijonov hipoteknih posojil

V prvi polovici tega leta je hipotekni trg v Ljubljani še kaj stalen in trden, da imajo denarni zavodi primerno velike vsote kapitala na razpolago in da dajejo proti vsem predpisanim varnostim primerno velika posojila raznim poslovojem, podjetnikom, trgovcem in obrtnikom. V praksi je sedaj pri dajanju posojil sistem vrstnega reda, pri katerem se sicer prihranijo visoke takse in koliki, toda je ta sistem zavarojanja posojil na nepremičninah le kratkoročen, zasnamba vrstnega reda za kako posojilo je namreč veljavna le eno leto, po poteku enega leta se mora zasnamba vrstnega reda znova predlagati, drugače izgubi vrstni red svojo veljavo. V zemljiški kreditni potem uradoma izvedejo izbiri tega vrstnega reda.

Proti lanskemu letu je bil letos hipotekni trg živahnjejši. Lani je bilo v prvih šestih mesecih podanih 422 predlogov za vključbo zastavne pravice v varnost posojil odnosa za zasnamba vrstnega reda za hipotekne kredite, vse v skupnem znesku 38.293.538 lir. Letos pa je bilo v prvih šestih mesecih podanih le 388 predlogov, toda za primerno visoko vsoto, celotno namreč za 49.947.825 lir. Od teh je bilo 256 predlogov za vključbo posojil v znesku 13 milijonov 175.825 lir in 144 predlogov za zasnamba vrstnega reda v znesku 36.773.573 lir.

Ljubljana

Koledar

Torek, 24. velikega srpana: Jernej, apostol; Ptolomej, škof; Avra, devica in mučenica; Taelion, mučenec.

Sreda, 25. velikega srpana: Ludovik, kralj; Lucila, devica in mučenica; Gerunčij, škof; Menas, škof.

Obvestila

Rdeči križ poroča: od danes dalje se zopet sprejemajo paketi za vojne ujetnike v Italiji in Nemčiji; za civilne internirance, konfirirance in posebej v zaporih je paketni promet do nadaljnjega še uknjen.

O triglavskem Zlatorogu in zakladu v Bogatnu boste brali v prvi »Svetovni« knjigi »Denar«, ki jo je napisal dr. VL Murko. V knjigi bo čez 300 lepih in zanimivih slik. Naročite se na »Svet«!

Z Gorenjskega

Občine Brestnice ni več. Zirovaški župan objavlja v gorenjskem tedniku: Po nalogu šefa civilne uprave za zasedeno ozemlje Koroške in Kranjske se je z dopisom od dne 29. julija 1943 ugodilo mojemu predlogu za spremembo imena občinskega urada Brestnitz v Scherzauitz. Občina Brestnitz ne obstoja več in se odaslej imenuje Scherzauitz.

Flamski znanstveniki so prišli letos taboriti na Koroško. Priredili so izlete, na katerih sta jih vodila zgodovinar dr. Wutte ter vodja prosvetnega oddelka pri deželni vladi dr. Medweth. Poslednji dan so bili v gostih pri pokrajinskem namestniku dr. Rainerju. Obiskali so Gospo Sveto, St. Vid, Ostrovec in krško stolnico. Večina se nikoli ni bila na kakem večjem hribu, kajti najvišja gora na Flamskem ima komaj 700 metrov. Med gosti so bili zgodovinarji, pravnik, arheolog, zdravnik in biokemik. Vsi so bili z lepoto koroške dežele izredno zadovoljni.

Določitev začasne vojne doklade državnim in banovinskim uradnikom

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča:

Člen 1. Pripravniki državne in banovinske uprave in prejšnje vladavine obdržijo prejemke, ki so jih imeli na dan 11. aprila 1941, zvišujejo pa se jim za 30% od 1. julija 1941 in za 43% od 1. decembra 1941. — Novi prejemki na plači in osebnih draginskih dokladah ne smejo v čistem znesku presegati zneska L. 897.— v prvi kategoriji, L. 764.— v drugi kategoriji in L. 471.— v tretji kategoriji. Morebitno razliko med zneskom dosedanjih prejemkov in prejemkom po tem predpisu obdrži pripravnik ad personam in je ta razlika vstevna ob morebitnih poznejših povzkih.

Člen 2. Za pripravnike veljajo, kolikor so združljiva s predpisi prednjega člena 1., izvršilna navodila po odločbi z dne 15. septembra 1942, št. 90.

Botra vila

37.

To pa je divjega lovca še bolj užejalo; hotel se je mačkavati nad drvarjevo kočjo... Toda na njenih avistih je našel pribito jelenovo rogovje; na tem pa bi si raztrgal svojo blodečo dušo... In tako tudi drvarjevima ni mogel prizadeti ničesar hudega.

»Bile so gotovo vile, ki so mu to navetovali! Le počakajte, se bom že maščeval tudi nad drvarjevimi! Strašno se bom maščeval nad onim, kateremu bo gradiška vila krstna botra,« se je zarotil.

In napodil je svoje tulče pse s gradišča čez Juršno vas in dalje čez sosednje Smartno po zelenih pobočjih proti Mariboru.

38.

V drvarski kočiji pod pravilničnim gradiščem je srečno življenje mirno teklo; ko pa jima je dobri Bog poslal še prvega otročka, dekca, sta bila oba presrečna.

Gradiške vile so prišle v kobo ter opravljale vsa domača dela, dokler mlada mati ni vstala, in še nekaj časa je niso pustile, da bi se bila pritaknila česar koli. Največje veselje pa je prišlo, ko je botra vila nesla drvarška pogančka h krstu tja v hišjnsko župno cerkev svetega Petra in Pavla. Ko so stopili skozi hišjnsko vas, je vse prišlo k plotovni, da bi videlo botro vilo z detotom, njenim botričem v naročju.

O gradnji plovnega prekopa med Donavo in Tiso

Prvi načrt za ta dela so naredili že v 18. stol. — Po novem načrtu bi pri delih lahko zaposlili za 10 let okrog 6000 družin

Misel, da bi zgradili plojni kanal med Donavo in Tiso, ni nova. V okolici Gödöllő in Jaszfenyaszaru vidis se danes sledove polizkusov, ki so jih delali pred več stoletji. Prvi znani načrt za ta kanal izvira iz začetka 18. stoletja in ga je naredil vojaški poveljnik mesta Szolnok baron Dither. Načrt je potem dolgo ležal v dunajskem dvornem arhivu. To zamisel je imel zopet 1. 1789 dvorni svetnik madžarskega namestništva Schönstein, v izboljšanje so pa poverili zadvo državnemu peštanskemu merilcu Antonu Ballu. Po Ballovi zamisli bi višinske razlike izenačili s pomočjo zatvornic. Manjše višinske razlike bi premostili brez zatvornic. Ostalo pa je le pri sklepih. Sele na državnem zboru leta 1839-40 so sprejeli na predlog barona Nikolaja Vecseya in grofa Štefana Szechenyisa sklep, da morajo ustanoviti družbo, ki bi zgradila kanal.

V nadaljnjih letih 19. stoletja so izdelali celo vrsto načrtov, ne da bi se kaj bolj približali uresničitvi. L. 1905. je objavilo prometno ministrstvo zbirko desetih načrtov. Denarne zapreke in pa pozneje svetovna vojna so preprečile začetek dela. Po svetovni vojni so se največ zanimala za gradnjo kanala tuja denarna podjetja, vendar ti načrti niso bili pripravljeni, da bi se začeli na njihovi osnovi pogajati.

Po vladnem naročilu je odlični madžarski vodni tehnik Elemér Sajó pregledal stare načrte o gradnji prekopa in jih preiskal iz tehničnega in denarnega vidika. Ravnatelj urada za namakanje Hugo Lampi pa je izdelal nov načrt, pri katerem teče kanal deset metrov nižje kot pri prejšnjih načrtih.

Ministrski predsednik Kallay je načrt sprejel in določil pri državnem proračunu 300.000 pengov za gradbeno predela — prekopavanje, merjenja in razdelitev tal. Stroške za delo cenijo na

140—150 milijonov pengov

Začetna dela so poverili kmetijskemu ministrstvu. Delali bodo po Lamplovem načrtu. Pri mestu Soroksar bodo napeljali vodo po kanalu iz Donave. Zračna črta 100 do 120 m bo tekla tu tako skupaj, da bodo rabili samo eno zatvornico, da bodo izravnavali višinsko razliko. Kanal se bo iztekal pri Ujkecske v Tiso.

Poslevoedeči predsednik deželnega senata za deželno-gospodarsko socialno politiko dr. Karel Csergő, dober poznavalec vprašanja prekopov, je omenil v zvezi s tem naslednje.

Velika madžarska ravnina nima sedaj nobene neposredne zveze z najvažnejšo vodno potjo Madžarske — Donavo. Blago lahko prevažajo proti zahodu po velikih ovinkih po Donavi. Ta ovinek presega 600—700 km. Zato bo prihranek, ki ga nudi enostavna vodna pot, popolnoma zanesljiv. Če sedaj so prevažali 80 odstotkov žitne žetve teh ravnin po vodnih poteh. Ker pa tvori srednji tok Tise najkrajšo vodno pot k Donavi, se bo mogel zato prevoz poceniti za 3—4 filerje pri tonskem kilometru. Na podlagi povprečnega prevoza 200—300 km bi se tako prihranilo 1—1,50 pengov pri stotu za prevoz.

Če si mislimo, da je kanal omejen le na gotovo ozemlje, bo vendar

letni prihranek znašal 20—25 milijonov pengov

Če se pomislimo, da bodo s tem dolžino vodnih prometnih poti v Madžarski dvignili od 1400 na več kot 2000 km in da se bo zaradi gorske členovitosti Sedmograške promet s to deželo večal in da bo končno zaradi regulacijskih del Kőrös postal ploven do Bekesa, to je 115 km proti rečnemu toku, lahko to številko še povečamo. Če cenimo tovor, ki bi ga prepežali po rečnih poteh v enem letu, na 2 milijona ton, lahko to

številko po preteku nekoliko let podvojimo in tako se zviša višina prihranka na 50—60 milijonov pengov, kar znaša 70—80 odstotkov deželnega gospodarstva.

S tem delom bi lahko dajali stalen zaslužek osem do deset let. Pri prekopnih delih bi bilo treba

odstraniti 30 milijonov kub. metrov zemlje

In pri teh delih bi lahko osem do deset let zaposlili okoli 6000 delavskih družin in nekaj tisoč pomožnih delavcev; če bi se pa delo izvršilo brez zatvornic, bi potrebovali v stalni zaposlitvi okoli deset tisoč delavcev.

Končno se ne sme prezreti, da bi se lahko ob prekopu ustanovile tako imenovane bolgarske vrtnarske zadruge, ki bi nudile široki plasti naseljenecv majhno ekistenco. Nova vodna pot bi tako lahko bila ne le velike gospodarske važnosti, ampak tudi socialne vrednosti v povojni dobi.

Ameriko čakajo presenečenja na Tihem morju

Tokio, 21. avg. S. Mornariški dopisnik agencije Domei piše o vdoru ameriških sil na področju jugozahodnega Tihega morja ter poudarja, da čakajo nasprotnika huda presenečenja, ker je moral raztegniti svoje oskrbovalne zveze in se usidral na odseku, kjer je Japonska letalska premoč nesporna. Vojna na jugovzhodnem Tihem morju bo Amerikancem prinesla še neslutene grenke ure. Pisec nato navaja sode pristojnih ameriških pomorskih veščakov, med katerimi je tudi mnenje admirala Williama Patta, bivšega načelnika pomorskega vrhovnega poveljstva, ki je že pred vojno Ameriko posvaril, ne podcenjuje Japonec v njihovi hiši, to je na zahodnem Tihem morju in naj se ne vojskuje v bližini silnih japonskih postojank. Zdej se mora še izkazati, a kolikšnimi vojnimi silami se je Amerika vrgla na to področje. Vsekako pa je Japonska prepričana, da bo nasprotniku zadala še več strahotnih udarcev.

Jože Mahnič:

SLAP

Pričakoval je, da bo imel oprava s po letih sicer mlado, a kljub temu že blede, uvelo in trudno letoviščarko. Ki akupa vzbujati viden zdravja in radosti s šminkami, parfumi in afektirano živahnostjo, z žensko, kakršne je videval vsak dan pred hoteli, malomarno zleknjene po lahkih stoli, kjer so z blodnim pogledom sledile razblinjajočim se kolebarjem dima svojih lastnih cigaret ali se presito natrpavale z izbranimi in dragimi jedili. V svoje veliko začudenje pa je zdaj gledal pred soboj ljubkega dekleta, prostega vsake izumetničenosti in prekipavejšega od navnega veselja nad življenjem! Zazdela se mu je kakor skromen rožnat popek, ki se bo zdaj zdaj začel bohotno razcvetati in omamno vonjati...

Zakaj je obstal in onemel pred tem dekletom? Saj jih je že dovolj srečal v življenju, mladih in lepih, toda redkokateri je pustila v njegovi duši medio sled svojih stopenj in še to je čas kmalu zabrisati! In kakšna je razlika med to in onimi! Ali sploh ve kaj o njej, razen da je z očmi dojel to ubogo, čisto tako varljivo zunanjo podobo? Poleg tega je morala ona sama to njegovo nepremično zamaknenost zapaziti, morda ga celo pomiluje in se mu nasrkljavi smej...

Zbral se je in skušal biti kar najbolj tuj in hladen, zgolj vpluden: »Klanjam se! Tine Hodnik, slikar!«

Lilijana Primožić, študentka medicine! Rada bi si ogledala vaše slike in vas prosila, če bi me hoteli portretirati! Mnogo lepega sem čula o vas. Za včeraj sem vas iskala, pa so mi rekli, da ste zdoma; je zburilo iz nje kakor srebrn, po bregu navzdol skakljajoš poteček.

»Kar zadeva moje slike, vam jih rado volje pokažem. Toda glede portretiranja se bojim, da vas ne bi razočaral, ker tu nisem preveč doma, posebno če je treba upodobiti tako zahteven predmet kakor ste vi!« je vrnil poklon Tine. Povabil jo je, naj vstopi.

Zdaj je za teh nekaj korakov, ko je bila pred njim in se mu ni bilo treba batli, da bi mu videla v obraz, lahko varneje ogledoval. Objemal je z očmi njen v mehkih črtah valujoč in skladno oblikovani stas, obhodoval njeno lahko in prožno hojo. »Kakor mlada, elegantna erna v Komarčiči si je delal.

Ze dosti ljudi, zvedave in omejene gospe, ki so jim v hotelih in penzionih uslužne domače sobarice pripovedovale o mladem samotarju, ki da se ne meni za drugo kot za svoje barve in čebele, je Tine Hodnik potrpežljivo vodil po svoji delavnici, toda ogled je bil — na srečo — po navadi kmalu pri kraju. Njihove oči so bile zaposlene predvsem s tem, da so stikale skrivaj po slikarjevem stanovanju, da bi izbrskale kje kakšno čudaško posebnost, ki bi jo ob odhodu iz letovišča nalepile kot redko etiketo na svojo popotni kovček. In so slike le mimogrede opazile. To deklo pa se je precej pri prvi ustavilo in se zatopilo vanjo. In že ga je poprosila, naj ji kaj pove o svoji umetnosti. Sprva je vrgeel samo nekaj nevažnih opomb o tem, v kakšnih zunanjih okoliščinah je ta ali ona podoba nastala. Morda je to njeno zanimanje in navdušenje samo moda in ima opravka z oblačno, a spretno zakrknano preciozno! Toda tiste njene tople, rjave oči so se tako zvesto upirale vanj in razodevale toliko resnične žeje po vsem lepem, da je bil kmalu do kraja premagan.

(Dalje)

(Dalje)

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

46

»Po tistem večeru stotnika skoraj teden dni nisem videl. Nisem nič spraševal, kje bi bil, saj sem vedel, da ima čez glavo posla s tisto pevkjo, ki ga je tako zmešala. Meni je kaj prav prišlo, da ga ni bilo, zakaj zdaj sem lahko nadaljeval s svojim delom, ne da bi me bil kdo motil ali oviral.

Delo mi je zdaj, ko me ni nihče zalezoval in opazoval, šlo tako dobro od rok, da sem konec tega tedna lahko sporočil naši obveščevalni službi, naj mi pošlje kakega zanesljivega človeka, da se pogovorim z njim.

Ustregli so mi in že v soboto sem se dobil z nekom od naših vohunov, ki je skrbel za zvezo med nami v tujini in med vodstvom doma. Temu človeku sem izročil natančen zemljepisni načrt letališča v A. Na njem je bilo zaznamovano vse, kar bi našemu poveljstvu utegnilo koristiti pri njegovem delu.

Tovarišu pa se ta načrt, kakor sem videl, ni zdel kdo ve kako važen in pomemben, zakaj malomarno ga je vtaknil v žep, ne da bi mi dejal tudi eno samo besedo.

Reči moram, da me je tako omalovaževanje dela, ki sem ga bil opravljal v neopretrgani nevarnosti, precej užejalo, toda reči si nisem upal nič.

Naslednji dan pa je ob zori prišlo do katastrofe.

Moralo je biti takole okrog petih zjutraj, ko je v mestu in na letališču vse spalo. Nenadno se je zasilal strahoten pok, ki je dolgo odmeval od okoliških gričev. Zemlja se je tresla in stekla v oknih so žvenketala kakor ob potresu.

Ljudje so preplašeni vstajali iz jutranjega sna in se boječe spraševali, če ni morda napočil zadni dan.

Za prvim pokom je prišel drugi, za tem tretji in nato še četrti. Vsak je bil huji in silovitejši kakor prejšnji.

V nekaj trenutkih se je bliskoma raznesla grozna novica: v lopi N-1 na letališču, tam, kjer je bil spravljen ogromni Zeppelin L-51, je prišlo do nerazumljive eksplozije. Lopa se je vnela in bila vsa v plamenih, še preden so se straže dobro zavedle, kaj je, in še preden so mogle kaj ukreniti. Zaradi tega se je siloviti požar brž razširil še na druge ogromne lope in na druge zračne ladje, ki so bile v njih.

V nekaj minutah je gorelo vse ogromno letališče.

Čez pol ure se je letališče spremenilo v pekel in to navzlic obupnim poskusom vojaštva in gasilcev, da bi kaj rešili ali ogenj zajezili. Človeška sila ga ni mogla več ustaviti.

Iz morja plamenov, ki so zajemali vedno večji prostor, so se oglašali strahoviti poki in celi kosi starih letalskih lop so leteli pod nebo, kakor da bi se besen velikan žogal z njimi.

Preden je pretekla dobra ura, ni od ogromnih nasprotnikovih letalskih naprav in od šestih, prav prekratkih dodelanih Zeppelinov ostalo drugače kakor kup kadečih se razvalin in ogorkov.

Nekaj ur nato so me poklicali v pisarno onega stotnika, ki je bil, kakor sem dejal, moj predstojnik v nasprotnikovi vohunski službi.